

Název: **Zahradní síť v ČR - Víkendu otevřených zahrad 2015**

Specializovaná mapa s odborným obsahem

Autoři: **Ing. Přemysl Krejčířík, Ph.D.**

Ing. Jozef Sedláček, Ph.D.

Kontakt: **Zahradnická fakulta Mendelovy univerzity v Brně**

Valtická 337, 691 44 Lednice

e-mail: krejcirik@zf.mendelu.cz,

tel.: +420 519 367 275

Výstup vznikl na základě podpory při řešení projektu DF11P01OVV019 – Metody a nástroje krajinářské architektury pro rozvoj území, který naplňuje tematickou prioritu TP 1.4 Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity, financovaného Ministerstvem kultury ČR.

1. Cíl výsledku, naplnění plánovaného výsledku (specifikace odlišnosti)

Cílem výsledku je mapový podklad (Nmap) pro akci Víkend otevřených zahrad, na kterou byla vypracována a certifikována metodika "Metodika organizace akce Víkend otevřených zahrad". Síť zahrad zapojených do akce se každoročně aktualizuje na základě přihlášky. Součástí přípravy akce je i webová aplikace využívající mapového podkladu s rozšiřujícími informacemi o jednotlivých objektech, tedy GIS propojený s informační databází. Mapový podklad v první řadě informuje potencionální návštěvníky o poloze zahrady a následně o informacích potřebných k návštěvě objektu. Shromážděná data umožní analyzovat zúčastněné zahrady a informace využít pro kvalitnější přípravu dalších ročníků.

Víkend otevřených zahrad - tato událost vznikla ve Velké Británii (v originále Open Garden & Squares Weekend) v roce 1998. Probíhá vždy během druhého červnového víkendu. Otevírá běžně nepřístupné zahrady a těm ostatním dává novou dimenzi poznání a netradičních zážitků s důrazem na edukaci. Projekt je populární v celé Evropě a stává se jedním z hlavních článků šíření osvěty o klenotech zahradního umění. V České republice se do víkendu otevřených zahrad zapojují jak běžně nepřístupné zahrady, tak i parky a veřejná prostranství, ve kterých se v průběhu dvou dní prezentují veřejnosti jiným - zajímavým způsobem zahrady. Prostřednictvím komentovaných prohlídek, jejichž hlavním úkolem je oživit zájem lidí o tyto plochy, které jsou primárně pro veřejnost určené. Obvyklou formou jsou komentované prohlídky doplněné dalším edukačním a kulturním programem. V roce 2014 se akce zúčastnilo 138 objektů a 10 000 návštěvníků. V roce 2015 se zúčastnilo 165 objektů po celé České republice a přišlo asi 16 000 návštěvníků. Akce byla pořádána podle metodiky potřetí. Metodika organizace je přizpůsobena a vyvinuta pro prostředí České republiky a od ostatních pořádajících zemí se liší právě nástroji jako je metodika, mapový podklad s centrální webovou aplikací. Poznámka: vlastní organizaci akce zajišťuje zapsaný spolek Průvodce parkem. Její organizování není předmětem projektu NAKI, ale dlouhodobě spolupracuje se Zahradnickou fakultou Mendelovy univerzity, která se do akce zapojuje svojí Akademickou zahradou. Předmětem výzkumu je interpretace dat získaných při akci Víkend otevřených zahrad.

2. Vlastní popis výsledku,

Problematika

Síť zahrad zařazených do programu Víkend otevřených zahrad vzniká na základě výzvy organizátorů a přihlášky do projektu. Každý rok se seznam zahrad zapojených do sítě aktualizuje a obměňuje. V roce 2015 se zapojilo 165 zahrad z toho 57 nových, což je 34,5% z celkového počtu. Přihlašování je možné pouze on-line. Jak je v naší zemi obvyklé, poslední zahrady se přihlašují ještě týden před akcí. Proto je nutný dynamický systém informací na bázi GIS schopný reagovat na změny.

Popis metody

Zahradní síť má webovou aplikaci www.vikendotevrenychzahrad.cz, která je dostupná on-line a je zde připraven nástroj pro plnění databáze pomocí online přihlášky. Každý zájemce o účast ve Víkendu otevřených zahrad může do zahradní sítě přihlásit svoji zahradu.

ONLINE PŘIHLÁŠKA obsahuje:

- název objektu
- kraj
- město
- adresa objektu

typ objektu

- historická zahrada
- historický park
- moderní zahrada
- městský park
- městský prostor – například vnitroblok, nábřeží, náměstí, ulice apod.)
- přírodní zahrada – zahrada splňuje podmínky definice přírodní zahrady
- soukromá zahrada
- botanická zahrada, arboretum
- farní, klášterní zahrada

popis – krátký popis zahrady, historie, příběh, co návštěvník v zahradě uvidí, jaký program jej čeká

www objektu – pokud existují umožní prokliknutí na stránky objektu

zodpovědná osoba za objekt – jméno kontaktní osoby pro VOZ

e-mail kontaktní osoby pro VOZ

telefon kontaktní osoby pro VOZ

otevírací doba

– volba z ze dvou možností celoročně/sezonně

– čas otevření objektu o VOZ sobota (od-do) neděle (od-do) pozn. Objekt je možné otevřít pouze jeden den o víkendu.

doplňkové informace o vybavenosti a přístupnosti objektu:

- autoparkoviště
- přístupné vozíčkářům
- přístupné se psem
- pro děti
- WC
- kavárna, občerstvení
- obchod

doprovodný program – krátký popis doprovodného programu s uvedením času, kdy program začíná, případně, do kdy potrvá.

dopravní spojení – aneb jak se dostat do zahrady – autobusem na zastávku XYZ, vlakem, a podobně.

Po vyplnění přihlášky zástupcem člena sítě (např. historické zahrady či parku) se data zkontrolují a ověří operátorem zodpovědným za centrální webové stránky. Lokalizaci zahrady pomocí souřadnic GPS vkládá do systému operátor. Po kontrole se data zveřejní na serveru www.vikendotevrenychzahrad.cz a jsou dostupná všem potencionálním návštěvníkům zahrad. Soustředěná data jsou editovatelná v GIS a databázových nadstavbách. Díky shromážděným a srozumitelně přístupným datům v mapové aplikaci je pro návštěvníka zahrad snadné získat všechny potřebné informace pro návštěvu zahrady, což je naplněním certifikované metodiky, jako výstupu NAKI.

Popis dosažených původních výsledků výzkumu a vývoje získaných na podkladě výzkumu

Získané informace jsou organizátory akce interpretovány a využity pro další výzkum. Data jsou využívána pro komunikaci s odbornou i laickou veřejností.

1) Počet zúčastněných zahrad v letech od začátku organizace akce

První Víkend organizoval Národní památkový ústav v roce 2010 a byly otevřeny 3 zahrady v Praze. V následujícím roce se do akce zapojily i další organizace. Od roku 2012 je dostupná webová aplikace, která umožňuje sbírání a vyhodnocování dat. Od tohoto roku je patrný nárůst zúčastněných zahrad, a každý rok zahrad přibývá.

rok	počet zúčastněných zahrad	přírůstek	počet návštěvníků
2010	3	3	2000
2011	32	29	2500
2012	69	37	5000
2013	103	34	7000
2014	138	35	10000
2015	165	27	16000

Tab. č. 1 - Počet zúčastněných zahrad v letech od začátku organizace akce

V letech 2010-12 se jedná o odhad. Od roku 2012 se dotazujeme jednotlivých zahrad sítě na počet návštěvníků.

Nejnávštěvovanějším objektem je Květná zahrada v Kroměříži, kde letos přišlo 5000 návštěvníků. Další navštěvované objekty s návštěvou kolem 1000 lidí jsou Zahrady pod Pražským hradem, Luftova zahrada v Plzni, Průhonický park, Arboretum Sofronka. Hlavní návštěvní cíle jsou tedy turisticky zajímavé u nichž lze díky připravenému programu pozorovat výrazný nárůst návštěvnosti. U většiny objektů je Víkend otevřených zahrad nejnavštěvovanějšími dny v rámci sezóny.

2) Typ zahrad

typ zahrady	počet
přírodní zahrada	57
historická zahrada	23
soukromá zahrada	21
historický park	21
botanická zahrada, arboretum	14
farní, klášterní zahrada	11
městský prostor	8
městský park	5
moderní zahrada	5
celkem	165

Tab. č. 2 -Typy zahrad

Nejvíce zapojených objektů v síti byly přírodní zahrady, které jsou organizovány ve spolku Přírodní zahrady. Jejich posláním je prezentovat zahrady v rámci poslání spolku. Část zahrad má certifikát jako ukázková zahrada. Významnou skupinou jsou historické zahrady a historické parky z nichž u 22 objektů je správce Národní památkový ústav, jako druhá největší organizace, která se do sítě zapojuje. Návštěvnost tradičních turistických

cílů se v den pořádání akce se pohybuje u nejvýznamnějších objektů v tisících. Naopak u přírodních zahrad se návštěvnost pohybuje od návštěv jednotlivců po stovky.

3) Zastoupení zahrad podle krajů

Zahrady v síti nejsou rovnoměrně rozloženy po celém území České republiky. Největší počet zahrad je v Jihomoravském kraji 24, za ním je kraj Jihočeský kraj s 23 objekty a Středočeský. Je to díky aktivitě spolu Přírodní zahrady. Nejméně zahrad se do sítě zapojilo v Karlovarském a Libereckém kraji, pouze 3 objekty.

Kraj / typ zahrady / počet	historická zahrada	historický park	moderní zahrada	městský park	městský prostor	přírodní zahrada	soukromá zahrada	botanická zahrada, arboretum	farní, klášterní zahrada	celkem zahrad v kraji
KARLOVARSKÝ		2						1		3
LIBERECKÝ						1	2			3
KRALOVEHRADECKÝ	1						1	1	1	4
OLOMOUCKÝ		2						1	1	4
MORAVSKOSLEZSKÝ	2					2		1		5
ÚSTECKÝ	2	2		1						5
PARDUBICKÝ	2	1		1	1		1		2	8
ZLÍNSKÝ	4			1		4			1	10
PRAHA	4		1		2	4	2	1		14
PLZEŇSKÝ	1		1		1	4	6	3	3	19
VYSOČINA	2	1	1			15	1	1		21
STŘEDOČESKÝ	2	6	1		1	3	5	3	1	22
JIHOČESKÝ		2		2		15	1	1	2	23
JIHOMORAVSKÝ	3	5	1		3	9	2	1		24
celkem	23	21	5	6	8	57	21	14	11	165

Tab. č. 2 - Zastoupení zahrad podle krajů

V elektronické příloze dokumentu je celá databáze umožňující filtrovat požadované informace.

3. Návrh využití výsledků

Využití výsledku - mapy s odborným obsahem je zacíleno do dvou oblastí:

1) Informace pro návštěvníky

Speciální mapa - Zahradní síť Víkendu otevřených zahrad slouží jako podklad pro plánování cest do zahrad. Pomocí mapy je možné připravit a propojit návštěvu aktivních zahrad, která nabízí nadstavbu minimálně v podobě komentované prohlídky. Po šesti letech pořádání akce se vyprofilovalo asi 110 stálých členů sítě, kteří Víkend pořádají pravidelně. Jedná se o základ sítě zahrad, která je schopná díky své dobrovolné aktivitě nabídnout pro návštěvníky nadstavbu v podobě komentovaných prohlídek a dalších edukativních či kulturních akcí. Dalším krokem bude vytvoření sítě zahrad, které jsou schopné nabídnout své služby návštěvníků na objednávku. Pokud by se pokus zdařil, vznikla by stálá síť zahrad zapojených do programu rozvíjející se zahradní turistiky.

2) Vyhodnocení a plánování akce Víkendu otevřených zahrad

Data získané pomocí specializované mapy se používají při organizaci Víkendu otevřených zahrad. Dalším krokem bude vypracování dílčích map s detailem města či městské části, která bude použita jako leták pro organizaci propojení zahrad do místní sítě (Zahrady pod Pražským hradem, zahrady Úřad vlády, Jánského vršku, logicky se nabízí i zapojení dalších zahrad Valdštejnské a Vojanových sadů, které by vytvořily společný program, který by na sebe navazoval. Díky tomuto podkladu je možné vytipovat další zahrady pro zapojení do akce.

3) Mapový podklad slouží jako databáze informací, které musí při organizaci Víkendu pořadatelé odpovídat dotazům z řad veřejnosti.

4) Mapa je zdroj informací o zahradách i pro cestovní kanceláře a agentury pořádající tematické zájezdy do zahrad. Je to jediná mapa s turistickým cílem zahrada, která je v ČR dostupná v elektronické podobě v celém průřezu typů zahrad s aktualizací minimálně jedenkrát ročně.

4. Seznam publikací, které předcházely výsledku Specializovaná mapa s odborným obsahem a byly publikovány (pokud existují), případně výstupy z originální práce.

Seznam použité související literatury

Víkend otevřených zahrad v Londýně. *Víkend otevřených zahrad v Londýně* [online]. 2015 [cit. 2015-06-10]. Dostupné z: <http://www.opensquares.org>

Víkend otevřených zahrad v České republice. *Víkend otevřených zahrad v České republice* [online]. 2015 [cit. 2015-06-10]. Dostupné z: <http://www.vikendotevrenychzahrad.cz>

Seznam publikací, které předcházely metodice.

DROCHYTKOVÁ, J. -- KREJČIŘÍK, P. Zahradní sítě v Evropě. [CD-ROM]. In Historické zahrady a parky jako součásti soudobé městské krajiny. s. 42--48. ISBN 978-80-87231-04-3. 2009

KREJČIŘÍK, Přemysl. Víkend otevřených zahrad 2012. *Zahrada-park-krajina*. 2012, **22**.(2): 43-44. ISSN ISSN 1211-1678.

KREJČIŘÍK, Přemysl. Víkend otevřených zahrad. *Zahrada-park-krajina*. 2012, **23**.(2): 3. ISSN ISSN 1211-1678.

KREJČIŘÍK, Přemysl. Víkend otevřených zahrad 2015. *Zahrada-park-krajina*. 2014, **24**.(3): 36-37. ISSN ISSN 1211-1678.

KREJČIŘÍK, Přemysl. Metodika organizace akce Víkend otevřených zahrad. *Certifikovaná metodika*. 2013. s. 12.